

NÓGRÁDI GYÖRGY

A világ,
amiben élünk

Kossuth

NÓGRÁDI GYÖRGY

**A világ,
amiben élünk**

KOSSUTH KIADÓ

ISBN 978-963-54-4353-6

Minden jog fenntartva

© Nógrádi György 2021

© Kossuth Kiadó 2021

Borítófotó © Cultiris Kulturális Képgyűjtemény

Tartalom

ELŐSZÓ	11
--------------	----

I. RÉSZ
NAPOK, PERCEK ÉS PILLANATOK
AZ ÉLETEMBŐL

TÉNYEK ÉS MEGJEGYZÉSEK	15
1. Talleyrand és Gombóc Artúr – Nógrádi György biztonságpolitikus	15
(Tonett: Interjú a <i>Magyar Nemzet Magazinban</i> , 2012. október 27.)	
2. Hetvenéves lettem	19
Édes Antónia és Bálint Gyuri bácsi!	
3. Facebook	20
4. <i>Index</i> , 2018. 07. 13.	21
5. A <i>Story magazin</i> és az <i>Index</i>	22
6. <i>Heti Válasz</i>	23
7. Tévészereplés	24
8. Tévészereplés után	25
9. Debreceni temető	25
10. Szabadidő-futás	25
11. Elnöki beiktatás kontra asztalitenisz-bajnokság	27
12. Film készül rólam	28

EMLÉKEK A MÚLTBÓL ÉS A KÖZELMÚLTBÓL.	30
13. Állatkerti élmények	30
14. Pörkölt	30
15. Vírus	31
16. Családi örökség	33
17. Alkoholista és dohányzik	33
18. És még ultizik is	35
19. Pénzmosás	36
20. Magyar Néphadsereg, 1967	36
21. B. Gyuri	37
22. 1973 VIT, Berlin	39
23. Minek iszik, aki nem bírja	40
24. Könyvet a vizsgára	41
25. Sz. Kati	41
26. Giselle	42
27. Tolmácsolás a TIT-ben	42
28. A Comore-szigetek	43
29. Szovjet egyetemet végeztem	45
30. Diót exportálok	46
31. Hamburg, Haus Rissen	46
32. Előadás Nürnbergben	48
33. Ausztriából Erdélybe	48
34. Ausztria	49
35. Vadállatok az utakon	51
36. Országjárás a hetvenes években	54
37. Szeged	55
38. Országjárás 2019-ben	56
BARÁTOK, ISMERŐSÖK KÖZEL S TÁVOL	57
39. Cila bácsi	57
40. P., a feledékeny apa	58
41. Mihály, a kicsinyes	59

42. Feri, a lápi remete	60
43. Jóska, a jó barát	60
44. Tamás, a szoknyavadász	61
45. Tamás, a festőművész	61
46. Egy magyar aukciósházban	63
47. Előadás egy sakkvilágbajnoknál	64
48. Máthé professzor	65
49. Veres Pali bácsi	65
50. Egy hölgy Új-Zélandról	66
51. Márta néni	67
POLITIKUSOK, DIPLOMATÁK, KATONÁK	68
52. Helmut Kohl	68
53. Thilo Sarazzin	69
54. G., a pártvezér	69
55. Robi és a Volkswagen	70
56. Csaba, a kioktató	71
57. Andris	72
58. János és a sólymok	72
59. Bakos ezredes	73
60. T. ezredes	74
61. K. tábornok	74
62. János, akire felnéztek	75
63. H., az MN, majd az MH legbutább ezredese	76
64. Éljen a kapitalizmus!	77
65. Egy szovjet tábornok	77
66. El Császár Ghánában	78
IN MEMORIAM	80
67. Ismert emberek halálára	80
68. Balázs József	81
69. Kiss Tibor	81

70. S. Tamás	82
71. Vörös Tibi	82
72. Fazakas Szabolcs	83
UTAZÁSOK ERRE-ARRA	85
73. Kuba	85
74. Kubai lány 200 dollárért	86
75. Vietnámi feleség	87
76. Karibi utazás	88
77. Idegenvezetés	88
78. Selce	89
79. Az Adria parazsa	91
80. Teknőstámadás a török Riviérán	93
81. Mobil a vízben	98
82. Motozás a nadrágomban	98
83. Ferihegy, 2019 nyara	99
84. Egyiptomi nyaralás	99
85. Nyaralás a paradicsomban – Maldív-szigetek	101
86. Nyaralás 2020-ban	107
87. Északi vizeken	107
88. Svédországból Lengyelországba	109
89. Autós élményeim	110
90. Gépkocsivezetés	111
91. 2019-es szereplések	113
TÖRTÉNELMI SZEMÉLYISÉGEK	114
92. 350 éve született Napóleon Bonaparte	114
93. Talleyrand – életműve a zsenialitás iskolapéldája ...	119
94. John F. Kennedy, az Egyesült Államok 35. elnöke ...	123
95. Egy élet az Egyesült Államokért – Brent Scowcroft ..	127
96. Kissinger és a koronavírus	132

TÖRTÉNELMI ESEMÉNYEK	136
97. Nyolcvan éve volt a halhín-goli csata	136
98. Hetvenöt éve történt a normandiai partraszállás . . .	139
99. Húsz éve volt a koszovói háború	143
100. Gondolatok az INF-szerződésről	152
 KÖNYVEK, EMLÉKIRATOK	 157
Robin Alexander: <i>Az úzöttek – Merkel és a menekültpolitika</i>	157
Thomas de Maizière: <i>Kormányozni, a politika belső oldalai</i>	162
Li Kuan Ju: <i>A harmadik világból az elsőbe – Szingapúr: Egy sikersztori története</i>	167
Az Antall József Tudásközpont	172

II. RÉSZ

2019–2020 A NEMZETKÖZI POLITIKÁBAN

1. 2019 a világpolitikában	177
2. Gondolatok a brexitről	181
3. Gondolatok Európáról	186
4. Gázos Trump–Putyin csörte <i>(Nógrádi György, Virág Attila)</i>	191
5. Üzbegisztán – a múltból a jövőbe	199
6. Ankarától Tripoliig	202
7. Migránsok a schengeni határoknál	207
8. 2020 tavasza a világpolitikában	212
9. Koronavírus-járvány és néhány hatása	217
10. Körkép 2020 áprilisában	222
11. 2020 nyara	226
12. Nyár Berlinben	231
13. 2020 szeptembere	236

14. 2020 ősze a világpolitikában	241
15. Az elnapolt CDU-kongresszus és a világ	246
16. 2020 novembere	251
17. A NATO-csúcstól az amerikai elnökválasztásig	256
18. A világ Joe Biden beiktatása után	261

Előszó

E könyv leadásakor, 2021 elején, közeledek a hetvenkettedik életévemhez. Mivel hónapok óta a koronavírus-járvány miatt alig mozdulok ki a lakásunkból, volt időm sok mindent átgondolni.

Az előrejelzések szerint 2030-ra fehér kisebbség lesz a világon. Kína – a koronavírus-járvány ellenére is – a 2020-as évek közepére bruttó GDP-ben világszű lesz.

És Európa? Mi lesz a mi öreg kontinensünkkel? Az elmúlt évekig Európában 2659 háborút vívtak meg. Ebből Franciaország 1136 háborúban vett részt, többségében támadóként. Utána jöttek az osztrákok 807, majd a poroszok 616 és az angolok 558 háborúval. Ezer év alatt Franciaország 35 háborút vívott a spanyolokkal, de a két ország határa ezer éve változatlan.

Szóval, gondolkodom és közben felidézem az évtizedek során felgyülemlett emlékeket. Van időm, hiszen nem járhatok előadásokra, a rádióközvetítések telefonról mennek, a televíziókban vagy otthonról szerepelek, vagy beülök gyakorlatilag egy üres stúdióba.

Hiányoznak a megszokott beszélgetések, a barátok, a havonta lejátszott ultipartik, a külföldi utazások – de az emlékek hűséges társak. Nem hagynak cserben. Papírra vetem őket. Rám jellemzően ebben a könyvemben is keveredik a sztori és az elmélet, és elnézést kérek, ha akad némi áthallás előző könyveimből.

Még két könyvet szeretnék megírni a hátralévő időben: a kilencvenes évek elején megjelent Talleyrand-könyvem sokkal részletesebb változatát, valamint a német polgári ellenállás történetét – bár ez utóbbit a németek kiadták, és valóban kiváló munka. Ezért inkább a 2019 decemberében megjelent Németország-könyvemet (*Érdemes érdekes korban élni – Németország és a világ*) szeretném egy másik aspektusból megírni – az NSZK létrejöttére, történetére, valamint a német államfők, kancellárok és külügyminiszterek életére fókuszálva.

Remélem, lesz hozzá erőm!

Nógrádi György

I. RÉSZ

NAPOK, PERCEK
ÉS PILLANATOK
AZ ÉLETEMBŐL

Tények és megjegyzések

1. TALLEYRAND ÉS GOMBÓC ARTÚR – NÓGRÁDI GYÖRGY BIZTONSÁGPOLITIKUS

(Tonett: Interjú a *Magyar Nemzet Magazin*ban, 2012. október 27., 34. old.)

- *Mi az első emléke?*

Betettek egy gyerekágyba, amit utáltam, de utána kivettek és cici került a számba, ettől teljesen megnyugodtam.

- *Mikor volt a legboldogabb?*

Egyetemistaként, egész nap azt tehettem, amit szerettem. Amit tanultam és ami a hobbim volt, egybeesett.

- *Mitől fél a legjobban?*

Hatvanhárom éves vagyok, még nem érzem, de nyilvánvalóan öregszem. Néha az az érzésem, hogy a környezetem már érzékeli.

- *Az ingatlant kivéve mi a legdrágább, amit vásárolt?*

Soha nem érdekelték a drága autók, órák, ékszerek, mindig szerettem a kényelmet.

- *Mi a legféltettebb tulajdona?*

A könyveim, több ezer, főleg német nyelvű könyveim vannak, imádom a jó memoárokat.

- *Milyen szuperhős képességeket szeretne?*

Semmilyet. Meggyőződésem, hogy a kitartó tanulás, a tudás és a szorgalom előbb-utóbb célba visz. Soha nem hittem a szuperhősökben, egyébként pedig, ahogy elnézem, ők is nagyon mulandók.

- *Mit nem szeret a megjelenésében?*

Annak ellenére, hogy kopasz és kicsit kövérkés vagyok, sohasem zavart a megjelenésem. Mikor tükörbe nézek, meg vagyok elégedve magammal, amitől a családom mindig kiborul.

- *Ki játszáná az ön életéről szóló film főszerepét?*

Természetesen én. Hiteles lennék és kellőképpen szubjektív.

- *Mi a kedvenc illata, szava?*

Imádom a virágok illatát, a legszebb szó a szeretet.

- *Macska vagy kutya?*

Minden kutyát szeretek, a macskáktól egy ideje távolságot tartok.

- *Mi a legbűnösebb élvezet az életében?*

Ha tortát vagy csokoládét látok, végem van, példaképem Gombóc Artúr.

- *Mit köszönhet a szüleinek?*

Szinte mindent, ők indítottak el, nyelvórákra járattak, ami a hatvanas években nem volt általános. Apa 1988-ban, Anya 2009-ben halt meg, ma is nagyon hiányoznak.

- *Kitől szeretne bocsánatot kérni és miért?*

Soha senkit nem bántottam meg akarattal, néhány barátommal sajnos szétváltak útjaink. Ezt sajnálom, de úgy érzem, nem kell senkitől sem bocsánatot kérnem.

- *Kit hívna meg álmai vacsorájára?*

A lányomat, aki a világon a legfontosabb a számomra, és a családomat. Tulajdonképpen, akiket akartam, azokat már meghívtam.

- *Mely szavakat használja túlzottan gyakran?*

Példaképelem Johann von Kielmansegg gróf (1906–2006) egykori német tábornok, aki háromszor annyi szót használt beszélgetéseiben, mint az átlagember. Büszke vagyok rá, hogy Budapesten vendégül láthattam. Próbálok pontosan fogalmazni. A gyengéim az 1, 2, 3.

- *Ha megváltoztathatná a múltját, min változtatna?*

Ezen nagyon sokat gondolkoztam. Alapvetően semmin. Talán a német és az orosz nyelv mellett többet foglalkoznék az angollal.

- *Ha visszamehetne az időben, hová menne?*

Minden történelmi kor rendkívül érdekes. Kedvencem a napóleoni kor és a Hitler-ellenes német polgári ellenállás. E héten kértem ki az osztrák levéltárból a Hitlerről megmaradt feljegyzéseket.

- *Mikor sírt utoljára?*

Szüleim halálakor, és amikor operálták a lányomat.

- *Hogyan kapcsol ki?*

A munkám egyben a szórakozásom is, sokat olvasok és alszom.

- *Mikor volt életében a legboldogtalanabb?*

Soha nem éreztem, hogy boldogtalan lennék, de ha rossz kedvem volt, azt soha nem mutattam.

- *Kit szeret a legjobban?*

Mint minden lányos apa, természetesen a lányomat. Amit magamért soha nem tennék meg, azt érte azonnal.

- *Mi volt a legnagyobb hiba, amit elkövetett életében?*

Vannak döntési helyzetek, amelyek nem térnek vissza soha többé. Három alkalommal hívtak magas állami pozícióba. Nem vállaltam el, mert nem tekintettem alkalmasnak magamat. Ma is így döntenék.

- *Mi az, amiről régen azt mondta, ilyet soha nem fog tenni, aztán mégis elköveti?*

Átmenni a piroson, néha titokban csokit, tortát enni.

- *Miben szokott kételkedni?*

A tényekben, ezért gyakran utánanézek sok mindennek.

- *Mit nem szeret a munkájában?*

Sokkal jobban szeretek beszélni, előadni, mint írni, de gyakran nincs választási lehetőség.

- *Mi a legtöbb, amit eddig elért az életben?*

Normális család, gyönyörű gyermek, rendezett körülmények. Többre nem vágyom.

- *Melyik híres élő vagy fiktív személyiséggel találkozna szívesen?*

Talleyrand-nal és Claus Schenk von Stauffenberg gróffal. Ha lehetne még valakit kérni: régi vágyam Claudia Schiffer. Bár ma már kicsit öreg hozzám.

- *Mi az, ami bosszantja?*

Ha sietek, ami gyakran előfordul, és valaki szerencsétlenkedik előttem az úton. Korábban, amíg nem szerepeltem a sajtóban, gyakran ki-kiszóltam az autóból. Ma már nem teszem, de aki ilyenkor mellettem ül, az gyakran elpirul.

2. HETVENÉVES LETTEM Minden kerek születésnapj
évfordulómat megünnepeltem.

A negyvenedik születésnapom környékén kezdtem el Német-
országba járni, az ötvenedikén a NATO-ban tanultam, a hat-
vanadikon Spanyolországban nyaraltam.

A hetvenedik évfordulón katonai kitüntetést kaptam a hon-
védelmi minisztertől és a vezérkari főnök helyettesétől. A mi-
nisztert negyven évvel ezelőtt a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán
még tanítottam, és ahányszor csak találkozunk, erre mindket-
ten szívesen emlékezünk vissza. A vezérkari főnök helyettese
pedig kézfogás közben azt mondta: egy, kettő, három. Nagyon
büszke voltam, hiszen ez azt jelentette, hogy olvasta a köny-
vemet a *40 év alatt a Föld körül*, amelynek az alcíme volt az 1,
2, 3...

A hetvenedik születésnapomra ötven embert hívtam meg.
Néhányan, sajnos, más irányú elfoglaltságaik miatt távol ma-
radtak. De ott voltak a rokonaim, Bálint Gyuri bácsi Antóniá-
val, Simicskó István, aki hosszú évek óta elnézi ugratásaimat,
ostoba vicceimet, régi kínai barátom és neje, és még sokan má-
sok is megtiszteltek jelenlétükkel.

* * *

Édes Antónia és Bálint Gyuri bácsi!

*Boldog vagyok, hogy barátok lehetünk. Gyuri bácsi
egy tünemény. Mindig mosolyog, őszintén boldog és
sugározza a boldogságot.*

*Amikor együtt nyaraltunk Selcén és elmentünk
kirándulni Opatijába, Abbáziába, az emberek hol
őt, hol engem szólítottak le. Tiszteltük egymást, és
soha egyikünk sem érzett féltékenységet a másik
iránt. Az emberek szeretik Gyuri bácsit, és ő százéve-
sen ugyanolyan kedves és közvetlen mindenkivel,
mint volt mindig is.*

A szeme állandóan mosolyog, és a száját még soha egy káromkodás vagy rosszindulatú megjegyzés nem hagyta el. Ketten, külön-külön és együtt is, nagyon édesek vagytok, és szerintem a Jóisten is egymásnak teremtett benneteket.

Jó hozzátok elmenni, hallgatni Gyuri bácsi csodálatos történeteit a kertetekről, a fákról, a virágokról, az életről és a kutyátookról, akit nagyon szerettetek. Mindig élveztük a közös órákat és Antónia remek ételeit. Nálatok nem lehet unatkozni, mert éltek.

Édes Antónia és Gyuri bácsi!

Köszönjük a sok szép együtt megélt élményt. Kívánunk nektek még sok boldog együtt töltött évet. Téged, Antónia, mindig kérdezgettelek, hogy hozzám jössz-e feleségül, mire te mindig azt válaszoltad, hogy nem hagyod el Gyuri bácsit. Kívánom, hogy még néhány évtizedig feltehessem neked ezt a kérdést, és te mindig ezt a választ add.

Szeretünk benneteket.

Nógrádi Anna, Magdi, Gyuri

3. **FACEBOOK** Nem vagyok fenn a Facebookon, és így ilyen irányú közvetlen élményeim sincsenek. Ugyanakkor az elmúlt napokban meghalt Bálint Gyuri bácsi, akire valami szerencsétlen azt írta, hogy százéves volt, meddig akart még élni. Nem tudom, ki volt az illető, de üzenem neki, hogy Bálint Gyuri bácsi neve fenn fog maradni, míg az övé nem.

Hasonló élményem volt, amikor néhány nappal ezelőtt meghalt a Fidesz egyik Borsod megyei képviselője, Koncz Ferenc úr. Többször voltam a megyében előadást tartani. Kiválóan fel-

készült volt, és Napóleonnal kapcsolatban a fórumon kijavított. Sajnos, neki volt igaza, és én elismertem a tévedésemet.

Halála után néhány kommentelő azt írta, hogy a százharminchárom fideszes képviselőből egy meghalt, így már csak százharminckettővel kellene hogy történjen valami. Szeretném elmondani, hogy a Fideszt vagy bármely más politikai erő lehet szeretni vagy nem szeretni, de egy emberről, aki rendes, értelmes, korrekt és karakán volt, halálakor így nem lehet nyilatkozni. Bárki is tette, bunkó volt és szégyellje magát.

4. INDEX, 2018. 07. 13. Amióta a magyar miniszterelnöknél kilenc nappal korábban kimondtam, hogy kerítést kellene építeni Magyarország határán, hogy biztosítsuk az ország és a térség létét, hogy megállítsuk a migránsáradatot, azóta néhány lap csak rosszat ír rólam.

Amikor ezeket a sorokat írom 2018 őszén, hosszú évek óta először behívtak a Hír TV-be. Érdekes volt látni azokat a lányokat és fiúkat, akikkel évek óta nem találkoztam, bár korábban jó ismerősök, barátok voltunk. Most ugyanolyan szeretettel fogadtak, mint annak idején. Egy lányra lettem volna kíváncsi, aki évekkal ezelőtt közölte velem, hogy csak akkor mehetek be a televízióba, ha hajlandó vagyok önkritikát gyakorolni. Akkor is, most is kíváncsi lennék, hogy miért és milyen önkritikát kellene gyakorolnom. Most, amikor bent voltam a Hír TV-ben, mit ad isten, a hölgy nem jelent meg.

Azóta megváltozott a világ és a Hír TV is. Már gyakran szerepelek, de a hölgy eltávozott. Politikai pályára lépett. Nem jósolok nagy jövőt neki.

Legutoljára ez év [2018.] július 13-án írta az Index rólam: „magát biztonságpolitikai szakértőnek nevező szélhámos”. Ehhez a mondathoz szeretnék néhány megjegyzést fűzni. 1972-ben elvégeztem a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem

Nemzetközi kapcsolatok szakát. Diákéveim alatt az egyetemen kiírt, havonkénti politikai vetélkedőt csak akkor nem nyertem meg, ha nem indultam rajta. 1971-ben megnyertem az egyetem első közgazdasági vetélkedőjét és az azzal járó 25 ezer forintot, ami akkoriban óriási összeg volt. 1974-ben doktoráltam, 1986-ban kandidáltam, 1997-ben habilitáltam. 1999-ben lettem egyetemi tanár. Elvégeztem a Német Vezérkari Akadémia (Hamburg) és a NATO egy-egy kurzusát. A hetvenes évek óta jártam az országot, rengeteg rádió- és tévés szereplésem volt. A rendszerváltástól kezdve jártam a világot, főleg a német nyelvterületű országokat. Évente sok tucat publikációm van. Az elmúlt négy évben négy könyvem jelent meg.

Kedves Index!

Köszönöm, valóban szélhámos vagyok! Kár, hogy erre előbb nem jöttek rá, és hogy addig, amíg nem nyilatkoztam a migránskérdésről, csak pozitív dolgokat írtak rólam.

5. A STORY MAGAZIN ÉS AZ INDEX 2018 karácsonya előtt megjelent nálam a tanszéken egy újságíró és egy fotóriporter, hogy cikket készítenek rólam és családomról a magazin december 18-i, karácsonyi számába. Örömmel fogadtam a hírt, hosszan elbeszélgettünk, fényképeket készíttetek, kimentünk a Vörösmarty térre, ahol megcsinálták életem egyik legjobb fényképét, és a kétoldalas cikk kilenc fényképpel együtt megjelent. Három fényképen a lányommal vagyok, aki az évek során kicsi gyerekből állatorvos lett, kettőn a nejemmel, egyen a nagyszüleimmel, a többin egyedül. Az egyik kép aláírása ugyan nem stimmel, mert kezemben egy bélyegalbumot tartok, ám az aláírás: fiatalon is rajongott a könyvekért – egyébként minden rendben volt. Egyik képen egy tevéen ülök, amiről annyit kell tudni, hogy nem hiszem, hogy nálam szerencsétlenebbül valaha valaki is tevegelt. Amikor leszálltam a tevéről,

a fenekem iszonyúan fáj, a hátamról pedig leszedte a bőrt az ülés végén lévő fa, amiről nekem sem akkor, sem most sejttem sem volt, hogy mire való. Egész nap mozogtam a tevéén, csak sajnós pont fordítva, mint ahogy ő tette. Nem alakult ki kettőnk között sem a kölcsönös bizalom, sem az egész napos kiránduláshoz szükséges vonzalom. Megesküdtem, hogy aki még egyszer felültet tevére, az szembeköphet.

Nos, az *Index* a cikkről a következőket írta:

„Dezső András: Így már mindent értek Nógrádi György-gyel kapcsolatban.

Bár Nógrádi György biztonságpolitikai szakértő élete nyitott könyv, a *Story magazinnak* mesélt a gyermekkoráról, a nagyszüleiről, és akkor megértettem azt is, amit eddig legfeljebb csak sejtettem. Át is adom neki a szót:

»Gyakorlatilag ők neveltek fel. Nagyon szerettek. Nagymama fantasztikusan főzött, a nagypapám pedig minden balhéba belevitt. Emlékszem, egyszer reggeltől estig válogatták a babból a szemetet. Megkérdeztem, csinálnak-e valamit másnap, azt felelték, hogy nem. Erre összeöntöttem az egészet, majd elszaladtam.«

Tisztelt Dezső András! Nagyon örülök, hogy újra belém tudott kötni, és hogy népszerűsítette egy gyerekkori csínyemet, amikor úgy hatéves lehettem. Örülök, hogy amit sejtett, azt most megérthette! Gratulálok!

6. HETI VÁLASZ Nem tartoztam a folyóirat olvasói közé, de a főszerkesztőt régóta ismertem. Azt már megszoktam, hogy néhány újság rosszat ír rólam. Nem örülök neki, de túltettem

magam rajta. Ha viszont a családomról rosszat írnak, az ki-mondottan zavar. Egy alkalommal a folyóirat egy államtitkár-al közölt interjút, ahol szóba jött, hogy a feleségem kiállított a Milánói Expón. A kiállítást a magyar állam fizette.

A nejemnek rengeteg kiállítása volt belföldön és külföldön egyaránt. Soha állami támogatást nem kapott és nem is kért. Felhívtam a főszerkesztőt és elmondtam neki, hogy én vittem ki a nejemet, mi fizettük a szállásunkat, és a kiállítás nem a Mi-lánói Expón, hanem onnan több tucat kilométerre volt. A ma-gyar állam semmit sem fizetett, és nem is volt ilyen igényünk. Végezetül arra kértem, hogy rólam azt írnak, amit akarnak, de mivel a cikkben a nejem szerepelt, és az adatok nem fedik a való-ságot, kérem, hogy ezt korigálják. Megígérte, majd a cikk vál-tozatlan formában közlésre került. Soha többet nem hívtam fel, és nem tartottam az eljárását korrektnek.

7. TÉVÉSZEREPLÉS Sok évtizedes tévészerepléseim alatt rengeteg sztori történt meg velem. Egyik alkalommal a felvétel után vettem a kabátom és bejöttem az egyetemre. Pár perc múlva hívott az egyik miniszter munkatársa, hogy elvittem a miniszter kabátját. Mondtam, hogy az lehetetlen, kabátom vadonatúj, zöld csík van rajta, és nem hiszem, hogy másnak is van ilyen. Az illető azt kérte, hogy nyúljak be a zsebébe, be-nyúltam és megdöbbenve tapasztaltam, hogy a miniszter-nek ugyanilyen kabátja van. Tényleg elhoztam az övét, ráadá-sul a zsebében voltak a minisztérium legfontosabb kulcsai. Kabátcsere után a béke helyreállt.

Egy másik miniszterrel együtt szerepeltünk egy adásban. Megkérdeztem, hogy melyik oldalon akar állni, azt felelte, neki mindegy. Rendben van, nyugtáztam, akkor én szeretnék a bal ol-dalon állni, mivel borotválkozás közben jól elvágtam az arcom. Ja, mondta, akkor ő akar balra állni. Többet nem szerepeltünk együtt.

8. TÉVÉSZEREPLÉS UTÁN Egyik este fél tíz táján indultam haza a televízióból. Mivel minden műsorra lelkiismeretesen felkészülök, így a műsorok után egyfajta kielégülést érzek. Pár sarokkal arrébb, egy piros lámpánál egy elképesztően ócska tragacs állt mellém – benne egy bombacsinos, fiatal lánnyal. Este volt, sötét, és a lány lehúzta az ablakot. Erre én is lehúztam, mire a lány átszólt: ma éjjel nálad alszom. Meglepődtem, millió lehetőség villant át az agyamon. Mielőtt megszólalhatam volna, kiderült, hogy a kocsim bal oldalán egy motoros áll, és annak szólt a tájékoztatás. Így a kaland úgy ért véget, hogy el sem kezdődött.

9. DEBRECENI TEMETŐ Előző könyvemben már említettem egyik barátomat, aki a Magyar Televízió egyik ismert műsorvezetője. Minden reggel, amikor együtt vagyunk adásban, viccel vagy vicces történettel kezdi a napot. A viccei szerintem nem jók, de én nagyon szeretem őt. Mesélte, hogy édesanyja kiment a debreceni temetőbe és nem találta meg az egyik rokona sírját. Arra emlékezett, hogy valahol a szovjet hősi emlékmű közelében van. Megkérdezte az egyik temetői dolgozót, hogy merre van az emlékmű. Mire azt válaszolták: Maga büdös kurva, ennyi idővel a rendszerváltás után még mindig a szovjet hősi emlékművet keresi? Takarodjék innen!

10. SZABADIDŐ-FUTÁS Rendszeresen szerepelek a Kosuth rádióban Náray Balázssal, aki egy tehetséges szerkesztő-műsorvezető. Körülbelül nyolc kilométerre lakik munkahelyétől, és rendszeresen futva teszi meg a távot oda és vissza. Lefut mindent – belföldön és külföldön egyaránt –, még a maratoni távot is. Én csodálom, de a példaképem továbbra is Winston

Churchill, aki azt mondta: csak semmi sport. Én évtizedek óta ehhez tartom magam.

Amikor 1989. január 1-jén átkerültem dolgozni a közgázra, ahol végre egy normális tanszékvezetőm volt Gulyás Kálmán személyében, rá kellett jönnöm, hogy sok minden más, mint a korábbi munkahelyeimen. A Kossuth Lajos Katonai Főiskolán rengeteg tehetséges hallgató tanult, de mivel gyakorlatilag minden nap volt órám, és kétszer 25 kilométert vezettem naponta, nem tudtam pénzt keresni. A Műegyetemen már voltam olyan bölcs, hogy a heti hat órát egy napra, szerdára tettem, és egyébként jártam az országot, de az ottani hangulat katasztrofális volt. Az ottani főnököm pár hónapja halt meg. Nem óhajtok róla véleményt mondani, még a temetésére sem mentem el.

A közgáz az más volt. Az ott dolgozó néhány öreg, megrögzött alkoholistától rövid időn belül megváltak, és az újak már jobbak voltak. Két embert különösen szerettem. Lex Mihály ezredes, aki felkészült, értelmes és nagyon korrekt volt. Sajnos már meghalt, de amíg együtt dolgoztunk, írt egy levelet, amelyben kifejtette, hogy én voltam élete első civil főnöke.

„Tisztelettel életem első POLGÁRI FŐNÖKÉNEK

Az oktatást keményen kezében tartotta

Ő inkább a hagyományos formákat kultiválta

Nógrádi az újítást mégis becsempészte

Ő a távoktatás tanszéki szerzője

(szerzői jogdíját – remélem, már el is költötte)

Távútjai között járt nálunk vendégségben

S ezen kívül láttuk még néha – a tévében

Nehogy félreértsék, urak!

Ő a tanszék első vendégprofesszora!

Utólag, amit akkor még csak sejtettünk,

Agya pörög

Most már köztünk nyüzsög

Keze alatt ég a munka
Mióta a tanszék irányítója.”
Köszönöm szépen.

A másik Máramarosi Mihály ezredes volt. Szintén korrekt, felkészült és értelmes ember. A nyolcvanas évek végén Budán lakott, és rendszeresen járt futni. A probléma csak az volt, hogy akkoriban ez még nem volt bevett szokás. Egyik reggel hiába vártuk, nem jött dolgozni. Órákkal később érkezett. Kiderült, hogy a helyi rendőrök bűnözőnek nézték és elfogták. Bevitték, mert semmilyen igazolvány nem volt nála. Végül felhívták egyik főnökét, aki igazolta személyazonosságát. Megkérték, hogy a jövőben legyen nála valamilyen okmány. Náray Baláznál mindig van személyi és tévés igazolvány is, de ma már annyian futnak, hogy új helyzet van. – Én továbbra is imádom a sportot fotelből tévén nézni.

11. ELNÖKI BEIKTATÁS KONTRA ASZTALITENISZBAJNOKSÁG Pár hónapja a Kossuth rádió *Ütköző* című műsorában vettem részt. Szeretem ezt a műsort, mert bár ketten szerepelünk benne, harminc perc áll rendelkezésre, és ennyi idő alatt már ki lehet fejteni a véleményeket, sőt szükség esetén vitára is van lehetőség.

Ez alkalommal egy nálam jóval fiatalabb ember volt a partnerem. A műsor nem a szakterületéről szólt, és nem is nagyon értett a témához.

Kettőnk kapcsolatának nem tett jót, hogy jó pár évvel ezelőtt én voltam a doktori disszertációjának az egyik bírálója, és az értekezés annyira gyenge volt, hogy visszaadtam. Megbuktatni nem akartam, de a mintegy 120 oldalas disszertációban körülbelül 90 oldal volt a bevezetés. A világ egyik nagy térségéről írt, és az ott használatos két nyelv egyikét sem ismerte.

Végül senki nem vállalta el a disszertáció bírálatát, és a szerző csak évekkel később tudott védeni – Budapest helyett egy vidéki egyetemen.

A műsorban mondott néhány csacsiságot, amire nem reagáltam. A csúcs az volt, amikor a beszélgetés során szóba került az amerikai elnök beiktatásának a dátuma. Ez hosszú évtizedek óta január 20-a. A fiatal kutató, aki egyébként halálosan el van telve önmagától, azt mondta, hogy nem tudja mikor iktatták be az amerikai elnököt, de arra emlékszik, hogy aznap az intézetben, ahol dolgozik, asztalitenisz-bajnokság volt. Nem volt szívem leütni a magas labdát. Azóta nem láttam, sem a rádióban, sem a televízióban.

12. FILM KÉSZÜL RÓLAM Néhány évvel ezelőtt többször is jártam a Vajdaságban. Sikeres előadásokat tartottam. Meghívóm Karcsi volt, a helyi mindenes. Jól szervezte meg a dolgokat, gyors volt és határozott. Ám az is kiderült, hogy nem fejezte be a tanulmányait, tanított, de diploma nélkül. Rendszeresen megcsalta gyönyörű feleségét, de a nőt, amikor egyszer félrelépett, otthagya. Azt hirdette, hogy az a magyar lány, aki nem magyarhoz megy feleségül, egy kurva. Engem egy idő után – és ez gyorsan bekövetkezett – már idegesített. Az egyik előadásomra beült egy ott élő szerb férfi, aki magyar nőt vett feleségül és jól beszélt magyarul. Én boldog voltam, hogy a tengerpart után végre tudok valakivel pár mondatot szerbül váltani. Karcsi ezen is felháborodott.

Amikor 2015-ben özönlöttek hazánkba a migránsok, átmentem a feleségemmel Magyarokanizsára, megnézni a valós folyamatokat. Meggyőződésem volt és maradt, hogy csak úgy szabad a rádióban és a tévében beszélni valamiről, ha az illetőnek pontos, első kézből származó információi vannak. A városka főterén beültünk egy pizzázóba vacsorázni. Rendeltünk pizzát,

sört és üdítőt. A fizetéskor akkora számlát kaptam, amennyiért Európa bármelyik luxuséttermében megvacsorázhattam volna. Mondtam a pincérnek, hogy magyar vagyok és beszélek szerbül. Ezek után kihozta a normál számlát. Az étteremben rajtunk kívül csak migránsok voltak. Gondolom, valamennyit átvették. Az utcák tele voltak egyedülálló fiatal, bevándorolni akaró férfiak csoportjaival. Innen csak néhány kilométer a határ. A módosabbak vagy taxival mentek ki a határra, vagy vettek egy biciklit. A határon eldobták a biciklit, amit a helyiek összeszedtek, visszahoztak és újra eladtak. Itt lehetett megérteni, mekkora üzlet a migránsbiznisz. A szegényebbek hosszú sorokban, gyalog indultak el, embercsempészek segítségével. A határig velük mentem. A magyar oldalról lámpával jeleztek, ha át lehetett futni a határon. A helyiek mesélték, hogy néhány család ezeken az üzleteken nagyon meggazdagodott.

Évek múlva, 2020 elején jelentkezett az egyik televízió, hogy filmet készít velem. Örömmel ráálltam. Kérték, mondjak el öt dolgot, ami érdekel, és arról fognak kérdezni. Megadtam. A jeleneteket egy balkáni étteremben forgatták le, és kiderült, hogy Karcsi közölte, mi az, amit én szeretek. Minden más volt, mint az én leadott öt pontom. Az már csak hab a tortán, hogy az általa kiválasztott étterem címét is rosszul adta meg. Én ordítottam vele. A film egyébként jól sikerült. Karcsi semmit sem változott, és kíváncsi vagyok, hogy ötvenvalahány évesen, pénz és diploma nélkül mire fog menni Magyarországon.